

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Adam Mickiewicz

PAN TADEUSZ

Przerwał [milczenie] starzec, trzęsąc wzniesioną prawicą:
„Nie masz zgody, mopanku, pomiędzy Soplicą
I krwią Horeszków; w panu krew Horeszków płynie,
Jesteś krewnym Stolnika, po matce łowczyni, [...]
Słuchaj Pan historii swej własnej rodzinnej,
Która się stała właśnie w tej izbie, nie innej.

Nieboszczyk pan mój, Stolnik, pierwszy pan w powiecie,
Bogacz i familiant, miał jedyne dziecię,
Córkę piękną jak anioł; więc się zalecało
Stolnikównie i szlachty, i paniąt niemało.
Między szlachtą był jeden wielki paliwoda
Kłótnik, Jacek Soplica, zwany «Wojewoda» [...].
Owoż pan Stolnik nieraz wzywał tego zucha,
I ugaszczwał w pałacu, zwłaszcza w czas
sejmików, Popularny dla jego krewnych i
stronników.
Wąsał tak wzbił się w dumę¹ łaskawym przyjęciem
Że mu się uroiło² zostać pańskim zięciem. [...]

Było to za Kościuszki czasów; Pan popierał
Prawo trzeciego maja i już szlachtę zbierał,
Aby konfederatom ciągnąc ku pomocy,
Gdy nagle Moskwa zamek opasała w nocy³ [...].
Grad kul sypały z dołu moskiewskie piechury,
My z rzadka, ale celniej dogrzewali z góry. [...]
Wtem strzelono spod bramy, Stolnik się zająknął,
Zaczerwienił się, zbladnął, chciał mówić, krwią chrząknął;
Postrzegłem wtenczas kulę, wpadła w piersi same;
Pan, słaniając się, palcem ukazał na bramę.
Poznałem tego łotra Soplicę! Poznałem!
Po wroście i po wąsach! Jego to postrzałem
Zginął Stolnik, widziałem! [...]

Ja w krew jego rany
Obmoczyłem mój rapier, Scyzorykiem zwany
(Zapewne pan o moim słyszał Scyzoryku,
Sławnym na każdym sejmie, targu i sejmiku).
Przysięgłem wyszczerbić go na Sopliców karkach;

Ścigałem ich na sejmach, zajazdach, jarmarkach [...].

Jeden tylko został,
Który dotąd ode mnie pamiątki nie dostał!
Rodzoniutki braciszek owego wåsala
Żyje dotąd i z swoich bogactw się
przechwala, Zamku Horeszków tyka swych
kopców krawędzią⁴, Szanowany w
powiecie, ma urząd, jest sędzią! I Pan mu
zamek oddasz? Niecne jego nogi
Mają krew Pana mego zetrzeć z tej podłogi?
O, nie! Póki Gerwazy ma choć za grosz duszy⁵
I tyle sił, że jednym małym palcem ruszy
Scyzoryk swój, wiszący dotychczas na ścianie,
Póty Soplica tego zamku nie dostanie!”

„O! – krzyknął Hrabia, ręce podnosząc do
góry – Dobrze miałem przecucie, żem lubił te
mury!
Choć nie wiedziałem, że w nich taki skarb się
mieści, Tyle scen dramatycznych i tyle
powieści!
Skoro zamek mych przodków Soplicom zagrabie,
Ciebie osadzę w murach jak mego burgrabię [...].
Czuję, że we mnie mężnych krew Horeszków płynie!
Wiem, co winienem sławie i mojej rodzinie.
Tak! Muszę zerwać wszelkie z Soplicą układy,
Choćby do pistoletów przyszło lub do szpady!
Honor każe”.

Rzekł, ruszył uroczystym
krokiem, A Gerwazy szedł z tyłu w
milczeniu głębokiem. Przed bramą stanął
Hrabia, sam do siebie gadał, Poglądając
na zamek prędko na koń wsiadał, Tak
samotną rozmowę kończąc roztargniony:
„Szkoda, że ten Soplica stary nie ma żony,
Lub córki pięknej, której ubóstwiałbym wdzięki;
Kochając i nie mogąc otrzymać jej ręki,
Nowa by się w powieści zrobiła zawilość:
Tu serce, tam powinność! tu zemsta, tam miłość!”

¹ Wzbił się w dumę – tu: był zadowolony.

² Uroiło – tu: postanowił.

³ Moskwa zamek opasała w nocy – Moskale otoczyli zamek.

⁴ Zamku Horeszków tyka swych kopców krawędzią – tu: podkreśla, że zamek należy do niego.

⁵ Gerwazy ma choć za grosz duszy – tu: cały czas żyje.

Zadanie 1. (1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Otocz kółkiem P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wydarzenia historyczne wspomniane w przywołanym fragmencie miały wpływ na dzieje zamku.	P	F
Z przytoczonego fragmentu wynika, że opowieść Gerwazego wpłynęła na stosunek Hrabiego do rodziny Sopliców.	P	F

Zadanie 2. (1 pkt)

Spośród podanych pytań wskaż to, na które nie można znaleźć odpowiedzi w przytoczonym fragmencie *Pana Tadeusza*. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

- A. Jakie plany wobec Gerwazego miał Hrabia?
- B. Czy Jacek chciał ożenić się z córką Stolnika?
- C. Czym zakończyło się oblężenie zamku przez Moskali?
- D. Jak zakończył się spór pomiędzy Soplicami i Horeszkami?

Zadanie 3. (1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Otocz kółkiem P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W przytoczonym fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> trzecioosobowy narrator opisuje sposób zachowania bohaterów.	P	F
Narrator przytacza wypowiedzi bohaterów w formie mowy niezależnej.	P	F

Zadanie 4. (2 pkt)

4.1. Na podstawie treści całej lektury *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza napisz, w jakich okolicznościach zamek Stolnika Horeszki znalazł się w rękach rodziny Sopliców.

.....

.....

.....

.....

.....

4.2. Na podstawie treści całej lektury *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza wyjaśnij, dlaczego Gerwazy ostatecznie zrezygnował z zemsty na rodzinie Sopliców.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Na podstawie podanego fragmentu i całego utworu *Pan Tadeusz* ułóż podane niżej wydarzenia zgodnie z porządkiem chronologicznym. Wpisz litery (A–E) w kratki we właściwej kolejności.

- A. Moskale napadają na zamek Stolnika.
- B. Jacek Soplica zostaje tajnym emisariuszem.
- C. Gerwazy namawia szlachtę do zajazdu na Sopliców.
- D. Stolnik często zaprasza Jacka Soplicę do swojego zamku.
- E. Gerwazy dostrzega u bram zamku Jacka Soplicę z uniesioną strzelbą.



Zadanie 6 (1pkt)

Na jednej ze stron poświęconych lekturom szkolnym zamieszczono krótkie notatki dotyczące najważniejszych wydarzeń opisanych w poszczególnych księgach *Pana Tadeusza*. Poniżej znajduje się jedna z nich. Otocz kółkiem zdanie, w którym interpunkcja jest niepoprawna.

Z księgi II musisz zapamiętać historię zamku!

- A. Historię zamku poznajemy dzięki Gerwazemu, który opowiada Hrabiemu o dawnym właścicielu, Stolniku Horeszce.
- B. Kiedy na zamek najechali Moskale mieszkańcom udało się ich powstrzymać.
- C. Gerwazy poprzysiągł zemstę rodzinie Sopliców, ponieważ Jacek Soplica zabił Stolnika Horeszkę.
- D. Opowieść Gerwazego wywarła ogromne wrażenie na potomku Stolnika Horeszki, podziwiającym zamek.

Zadanie 7. (3 pkt)

W Twojej szkole organizowany jest konkurs na projekt makiety zamku Horeszków. Napisz ogłoszenie, w którym zachęcisz swoich rówieśników do wzięcia udziału w tym konkursie. Użyj dwóch argumentów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

To zadanie wykonaj w zeszycie lektur. Polecenie trzeba też przepisać.

Zadanie 8. (3 pkt)

Jan Kallwejt, autor plakatu, za pomocą różnych elementów graficznych przedstawił swoją interpretację pierwszej księgi epopei *Pan Tadeusz*. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście utworu Adama Mickiewicza.



.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Z losami którego bohatera lektury obowiązkowej, innej niż *Pan Tadeusz*, wiąże się dramatyczna historia?

Uzasadnij swoją odpowiedź. W uzasadnieniu przywołaj sytuację z tej lektury, ilustrującą Twoją argumentację.

Bohater:

Tytuł lektury:

